

РЕЦЕНЗІЯ ОФІЦІЙНОГО РЕЦЕНЗЕНТА

доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України,
завідувача кафедри кардіології НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Долженко Марини Миколаївни,

на дисертаційну роботу **Мельник Анни Юріївни**

«ТЕРМІНАЛЬНА СЕРЦЕВА НЕДОСТАТНІСТЬ: ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ЛИСТА ОЧІКУВАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ СЕРЦЯ»

поданої до спеціалізованої вченої ради

на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань

I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальністю I2

«Медицина»

Науковий керівник: **Яценко Наталія Олексіївна**, кандидат медичних наук, доцент

Актуальність дослідження

Термінальна серцева недостатність (СН) є однією з провідних причин інвалідизації та смертності у світі. За даними епідеміологічних досліджень, поширеність СН серед дорослого населення становить 1–5 %, а серед осіб старшого віку сягає 10 %.

Незважаючи на досягнення сучасної фармакотерапії та впровадження нових технологій у кардіології, значна частина пацієнтів у пізніх стадіях хвороби залишається резистентною до медикаментозного лікування, що зумовлює прогресуючу декомпенсацію, часті госпіталізації та високий рівень летальності. Відомо, що близько 50 % пацієнтів із клінічно

маніфестованою СН помирають упродовж 5 років, а при тяжких формах – смертність сягає 50 % протягом одного року. Єдиним радикальним методом лікування термінальної СН сьогодні є трансплантація серця, яка визнана «золотим стандартом».

Розвиток трансплантології в Україні останніми роками набув особливого значення: створено Єдину державну інформаційну систему трансплантації органів, розширюється мережа центрів, що здійснюють такі операції. Водночас кількість пацієнтів, які потребують трансплантації, значно перевищує можливості системи. Станом на сьогодні у листі очікування знаходяться тисячі пацієнтів, сотні з яких очікують саме на трансплантацію серця. Формування та ведення листа очікування є надзвичайно важливим завданням охорони здоров'я, оскільки воно потребує чітких критеріїв відбору, оцінки клінічного стану, прогнозу виживаності та визначення пріоритетності у розподілі донорських органів.

Удосконалення підходів до лікування термінальної СН, оптимізація ведення пацієнтів у період очікування, а також розробка прозорих і справедливих алгоритмів формування листа очікування мають вирішальне значення як для зниження рівня смертності, так і для підвищення ефективності системи трансплантації в цілому.

Таким чином, дослідження особливостей лікування термінальної серцевої недостатності та формування листа очікування трансплантації серця є надзвичайно актуальним, має важливе медичне, соціальне й організаційне значення та відповідає сучасним пріоритетам розвитку кардіології та трансплантології в Україні.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами

Дисертаційна робота є фрагментом комплексної планової ініціативно пошуково-дослідної роботи кафедри анестезіології та інтенсивної терапії НУОЗ України імені П.Л. Шупика «Мультидисциплінарний підхід до хірургічного лікування патології серця та магістральних судин» (термін виконання: 2021–2025 рр., № державної реєстрації: 0121U113336), власне дослідження стало одним з фрагментів даної науково-дослідної роботи.

Рівень поставленого наукового завдання та опанування здобувачем методології наукової діяльності.

У дисертаційній роботі сформульовано наукове завдання високого рівня складності, що полягає у комплексному вивченні проблеми термінальної серцевої недостатності, визначенні особливостей сучасних методів лікування та оптимізації підходів до формування листа очікування трансплантації серця. Здобувачем забезпечено належний науковий рівень дослідження, що підтверджується логічним формулюванням мети, завдань, гіпотез та послідовним розкриттям усіх аспектів теми.

У процесі роботи дисертантка продемонструвала глибоке володіння сучасною методологією наукових досліджень, зокрема: здійснила аналітичний огляд наукових джерел та патентно-інформаційний пошук, застосувала сучасні клінічні, статистичні та інструментальні методи, адекватні поставленим завданням. Ретельна організація клінічних спостережень, системний підхід до збору та аналізу даних, використання валідних методів статистичної обробки свідчать про належний рівень опанування методологією дослідження.

Отримані результати мають наукову новизну та практичну цінність, що підтверджує здатність здобувача самостійно вирішувати складні наукові завдання, критично аналізувати отримані дані та формулювати науково

обґрунтовані висновки. Це засвідчує високий рівень наукової зрілості та професійної підготовки дисертанта.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

За результатами дисертаційного дослідження здобувачем опубліковано чотири наукові роботи, серед яких три статті у виданнях, що індексуються у міжнародній наукометричній базі Scopus (Q4), та одна стаття у спеціалізованому фаховому журналі, включеному до переліку ДАК МОН України.

У цих публікаціях відображено ключові положення та основні результати дисертаційної роботи, що свідчить про цілісний і послідовний підхід автора до реалізації наукового задуму. Представлені матеріали демонструють як ґрунтовність теоретичного опрацювання проблеми, так і практичну цінність отриманих висновків. Сформульовані дисертантом положення логічно узгоджені, належним чином аргументовані й підтверджені сучасними методами аналізу та достатнім фактичним матеріалом. Це є свідченням високого рівня професійної підготовки та наукової компетентності здобувача.

Зміст розділів:

Розділ 1: присвячен огляду літератури з питань аналізу сучасних підходів до діагностики, лікування та формування листа очікування при термінальній серцевій недостатності. Сучасні уявлення про поширеність, патогенез та клінічні прояви термінальної серцевої недостатності. Розглядалися питання сучасних підходів до лікування термінальної серцевої недостатності, формування листа очікування трансплантації серця: світовий досвід та національні особливості, а також допомога пацієнтам з термінальною стадією серцевої недостатності, які не є кандидатами на трансплантацію серця.

Розділ 2 присвячен матеріалам і методам дослідження. Розглядалися такі питання як загальна характеристика пацієнтів, лабораторні та інструментальні методи дослідження, функціональні тести такі як 6-хвилинний тест з ходьбою, визначення максимального споживання кисню ($\text{VO}_2 \text{ max}$), прогноз однорічного виживання за шкалою Seattle Heart Failure Model, покази до включення на листок очікування трансплантації серця, статистичний аналіз

У розділ 3 розглядалися питання такі як клініко-інструментальні особливості пацієнтів з хронічною серцевою недостатністю, яких включили на листок очікування трансплантації серця, клініко-інструментальні особливості пацієнтів з термінальною хронічною серцевою недостатністю, яких не включили до листа очікування трансплантації серця, був проведений порівняльний аналіз клініко-інструментальних особливостей пацієнтів залежно від включення до листа очікування трансплантації серця

Розділ 4 був присвячен аналізу ускладнень та факторів ризику летальності пацієнтів, що перебували на листі очікування трансплантації серця, а також аналізу виживання пацієнтів на листку очікування трансплантації серця.

У розділі 5 розглядалися питання аналізу ускладнень серед пацієнтів з хронічною серцевою недостатністю залежно від включення до листа очікування трансплантації серця і аналізу факторів ризику летальності серед пацієнтів з хронічною серцевою недостатністю залежно від включення до листа очікування трансплантації серця

Дисертанткою був проведено аналіз та узагальнення результатів дослідження, зроблені висновки та практичні рекомендації

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення

Попри високу загальну якість роботи, під час рецензування були виявлені деякі технічні та стилістичні недоліки, які не впливають на

наукову новизну чи достовірність отриманих результатів, проте потребують усунення з метою покращення цілісного сприйняття матеріалу:

1. Таблиці та рисунки в деяких місцях не уніфіковані за стилем оформлення, що впливає на цілісність сприйняття.
2. Дрібні технічні помилки в нумерації підрозділів і форматуванні тексту.
3. Деякі терміни та визначення потребують уніфікації з міжнародною номенклатурою.
4. Мова роботи в цілому відповідає науковому стилю, проте зустрічаються складні для сприйняття громіздкі конструкції, які потребують стилістичного спрощення.

Під час рецензії дисертаційної роботи виникли наступні запитання:

- Чому незважаючи на наявність оптимальної медикаментозної терапії прогноз при ТСН залишається несприятливим?
- Які основні причини повторних госпіталізацій пацієнтів з ХСН у Вашому дослідженні?
- Які гемодинамічні показники визначаються як критичні при катетеризації правих відділів серця перед трансплантацією?

Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація Мельник А.Ю. «Термінальна серцева недостатність: особливості лікування та формування листа очікування трансплантації серця» є комплексним узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання кардіології та трансплантології, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувача у розвиток медичної науки. Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМ «Про затвердження Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21.03.2022 р. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її автор Мельник Анна Юріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» із спеціальності І2 «Медицина».

Офіційний рецензент:

доктор медичних наук, професор,
заслужений лікар України,
завідувачка кафедри кардіології НУОЗ
України імені П. Л. Шупика

Марина ДОЛЖЕНКО

[Handwritten signature]

МОЗ України	
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ	
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА	
Підпис	<i>[Handwritten signature]</i>
Засвідчено	<i>[Handwritten signature]</i>
Учен. секретар	<i>[Handwritten signature]</i>
20__ р.	

[Large handwritten signature]